

Chus Pato*

Autopoética

Procuo afastarme da metáfora e do símbolo. Máis que a materialidade da palabra ou do silencio busco a carnalidade do texto. A través da alegoría, da metonimia –preciso da farsa, da fábula–, porque me permiten plasmar a mutabilidade continua do pensamento, a súa inventiva, porque me permiten activar "o real", entrar na temporalidade (polis) e na historia (nación). Nunha época post-contemporánea, in-matérica na que posiblemente o libro non sexa xa quen de soportar o escrito, nin a poesía un "xénero" do posible. Estes "poemas" pertencen a un libro titulado *m-Talá* (en curso de escritura).

---

* Chus Pato naceu na cidade de Ourense en 1955. Licenciada en Xeografía e Historia, na actualidade é profesora de Ensino Medio. Publica os seus primeiros poemas na revista *Escrita* (1984). Mostras da súa obra poética figuran en: *Luzes de Galiza, Festa da palabra silencio, Andaina, Gume, Olisbos, Revista das letras (O Correo Galego), Dorna, Clave Orión e La Ortiga* así como nos libros editados polo "Festival da poesía do Condado". Participa nos libros colectivos: *Palabra de muller* (1992), *Sete poetas ourensáns* (1992) e *Poesía dos aléns* (1993), estes dous últimos editados polo grupo Dolmen.

No ano 1992, xunto a outras sete mulleres, publica en Edicións do Dragón a carpeta poética *8 e medio*. Participa con outras poetas galegas na homenaxe a Rosalía de Castro no cincuentenario da fundación do Patronato Rosalía, édítase con este motivo un CD cos poemas recitados polas diversas autoras, música de Rodrigo Romaní e un libro que recolle os textos e fotografías de María Esteirán (1997). Participa no libro *Bis a Bis*, en solidariedade co movemento insumiso (1997). Participa en recitais, mesas redondas e diversas conferencias. No ano 1993 "Mateino porque era meu", acción-instalación con María Ruído, Sala Nasa. Santiago. No ano 1994 "Sen título. (Oito de marzo), acción-recital con Ignacio Vilariño, facultade de Belas Artes, Pontevedra. No ano 1997, performance "A Sereña", sala Galán, Compostela, e sala Espais Contemporaneos, Girona, con María Ruído e María Esteirán.

Obra poética: *Urania* (1991), *Heloisa* (1994), *Fascinio* (1995), *Nínive* (1996), *A ponte das poldras* (1996).

Premios: 'Xouva verde' do colectivo Ronselzt (1990); 'Losada Dieguez', por *Nínive* (1996).

o lago

perdidos, damos voltas para podermos saír
atravesan as barracas

as dela, as súas lembranzas son tristes, amables e tristes -albo de calquera dispa-
ro no arrabaldo de calquera cidade. Il pronuncia frases, non sei si debo ou non
transcribir as frases que Il pronuncia, son frases verbo da semiótica confusa dos
sinais.

Ela dá comezo ao seu relato: hai visóns, ela sabe que desde sempre hai granxas
de visóns; sabe que trabarán o pescozo do cisne, na arteria, o sangue sólido
esperma en calquera altar, esperma de cetáceo, sabe que desde sempre utilizaron
esperma de cetáceos.

Pronuncias o máis fermoso

-Sirius é azul

para escribir enriba da pel de cento e un dálmatas, nos matadoiros
de Chicago, de Cincinatti, de Chicago

astrakán. Se non as estampas do libro queimaríanme nos ollos

post-scriptum: trátase da licuación do sangue; desde sempre utilizaron esperma
de cetáceo, coloreada: a dez graos centígrados perde toda coagulación, de tal
xeito que cando a masa de crentes invade o templo acontece o prodixio de manei-
ra espontánea. No texto quere significar que Ela puido sentirse así, un obxecto de
superstición e culto, e pode ser tamén metáfora do poema, fluíndo sobre calque-
ra liturxia nos tempos remotos do pasado. No que fai aos matadoiros, a miña afec-
ción polos estudos da Historia contemporánea disculpara este pensamento que
enmascara a máis escura disolución, terraza Lautremont -así a erosión nos gran-
des zócalos, as enormes diaclasas. O mencer é naturalmente o de Patroclo.

(X.L.M.F.)

a batalla non a ves porque sucede lonxe, en Eritrea a pintura é enorme, tres ou catro veces maior que os cortinados dun teatro de ópera. A nai, unha das catro nais do rapaz, vai falar e efectivamente fala. Nada, nalgún lugar simbólico o fungo transfigúrase en doncela – míralle a capotiña e o manto lepiota intúéslle o corpo, esvelto e atigrado; o tacto, frío. Como xeado é nos cogomelos cando atardece.

E sorprendente e feliz porque podes retirar a mao e enlugar os dedos ou quecelos nos teus petos. Seguramente é muda.

Só o nome perfecto de Deus, o nome de Antonin Artaud onde alguén ispe a pedra. Grandes lenzos de chuvia cara dentro, a moitos quilómetros, profundos de follas moi húmidas e mortas e porque chegas tarde escachas nos ourizos onde dormen nenos con tiara solar e se bambean e unha das catro nais vai falar e efectivamente fala nesta alcoba dedicada a Stern porque estamos dentro, no grimorio dun poeta, e conta Xulia Moesa cómo tivo que camiñar sobre o esterco vintecinco metros de distancia para buscar unha peciña da muxideira que se lle perdera, e contemplan todos, a moitos quilómetros de profundidade, as páxinas da Ultratumba conxeladas por mor da couza, por lle sandar o mal, e respiran e hai que vestir a pedra: estes son os vestidiños, plumas do paradiso. Pedra negra e dorosa. Pedra esquemática ¿parietais?, ¿na chuvia?

o que nunca chegaremos a desvelar é se estamos dentro ou non, se a lágrima é de acibeche ou de basalto, se dentro están as tres magas danzarinas, se lograremos algunha vez abrir o túnel. A pedra condénsase coma nun rito ciguri. Sinala entón as iniciais, as iniciais brancas e as iniciais vermellas, do sol-macho real, do sol-femia, real. Nunca chegaremos a saber se a páxina é parasitaria das secrecións do meu cerebro. Se os nosos nervios son emanacións do sol

os nosos nervios radiantes de azafrán nas letras do betilo

sobre todo cando as perdas son tan violentas e próximas

Veracruz, maio, 1947.

o meu corazón segue un ritmo veloz tal astro, mellor sería ocuparse dos xeranos, alieníxenas

—entra

tócaos, tapizan a cela, úteros-Paulísipo, áureos, coma vellóns. Aquí escoitarás falar, todo esto sobre da capacidade reproductora das femias da especie biolóxica e non tan biolóxica, modélica para outras tantas formas, tamén o estado

—¿queda claro?, porque debe quedar claro; a saber: que NINGUNHA MADRE-NATUREZA agarda para nós. E tampouco a NÓS-defuntos, que ningún de nós poderá xa máis nunca disolverse en ningunha MADRE-natureza. ÉTER. Agás algún de nós (retardatarios)

COMO METÁFORAS

ETERNAMENTE

AGRARIOS

elixes o vieiro máis triste

unha paisaxe verde: glacée

así rematan os outonos

porque nós brincamos sen rede, para eso tomamos "lección de abismos"

Debo ser amable

buscar accións que me fagan sorrir

Así sobrevivimos:

ti e máis eu, meu alien favorito

fóra da matriz

ao igual que grandes Ursos-brancos sobre os témpanos de Groelandia

tigra

Andrea- as tigras son muller, pero levamos os cabelos recollidos nunha capota moi fermosa con dúas orellañas en pel sintética de leopardo habitamos un émbolo

Melba- e, ¿a pel?

Andrea- a pel é realmente un avental, tes que atalo cara adiante, cruzar as fitas baixo os peitos, dúas aspas gregas, esto é o que se ve. Pero cando entran eles, os celibateurs. Moi sutil, a pétala, entre comedores de lume

Xuli- non, que va!, non precisamos domador, un ar enrarecido, irrespirábel, a gaiola convértese nun cilindro xigante de vidro, nun tubo de ensaio ou xiringa hipodérmica. Entón míriadadas, ou ben lisérxicas, cegamos. E os trapecios, e os xardíns, arrecadas floridas desmoranándose: bóveda-matrix. Invádenos as avesadas flairas do teixo, e os cavorcos do lobo, e as cerdeiras e as mazairas abafadas xa polos acibros. O noso é un sexo derrubado. Gabriele d'Estreés e a duquesa de Villiers

Andrea- a ti pillante e pónenche os brazos estendidos, os brazos voadores entón rompenche as veas e comezas a sangrar (estás así quince minutos ou máis). Claro, fan falta moitas mulleres pero teñen que ser orfas, dos orfanatos anóanche a corda ao redor do pescozo e ti tes na mao unha fouciña e tes que estar moi atenta porque él cando se ven dálle co pé ao tallo e ti tes que cortar a soga, se non morriches. Se non morriches, caes, caes desde unha altura de tres metros e entón repites.

pos os brazos estendidos, OS BRAZOS VOADORES

anóaste a fita, fas o torniquete

as pingas esvaran no enlousado, filtran na bóveda perfecta do convento de Cluny, nas outas e esgrevias terras do Candán. Anóas a Lingua no antebrazo, o peso do Idioma, rompe

no lombo pardo

dos cabalos

Xuli- eles meten por aquí os seus cartos, métenos porque ti estás dentro, dentro da máquina de azar, en rendeas delicadas de branco encaixe e zapatos de vermella lazada Luis XV en ante e altísimo tacón

Madame- non comades a mazá, continuemos no Edén, no Haren, no Circo, no Burdel catro serán os teus proxenitores

a doncela e a morte

a muller bala

a martiresa e o dragón

Todas- somos

AS MARABILLAS DO MUNDO EN VÍVIDAS DIMENSIÓNS, as visións eternas do amor, a chave da cidade, o mobimento perpetuo

Margot- mire coas cores da realidade a experiencia máis significativa dunha rapaza "María e o Arcanxo", manual para os que carecen de concentración no éxtase amoroso. Sub fluminis e a pel do leopardo

Xuli- ¡porque non es quen de comunicarte cando fas o amor, nin de pedir pola paz do mundo cando chegas ao orgasmo!

Ommmmmm

Madame- como te atormentan, que a descabecen

Autora- elas, nas súas pin-ball, sen himen.

"o teito cúbreme como unha enramada de serpes"

(David P. Iglesias.)

ou na présa. Na présa que me consumía en Delfos por chegar a aquel café: cabelo negro, Dunhill. Onde moran diaporamas. Algo así como un elemento de parentesco, coma se ti leras o Poema. Da muller flipper. Da muller que loce un manto de Manila. Alguén le, alguén é sombra, alguén leva nos pulsos o reloxo da miña avoa, ¡cómo os gansos se recollen, a a mazaira e o pombal!, e os seus brincos nas orellas. Dirás:

-ala sur, nas novas instalacións do edificio

Espidos, semi-espidos. En calquera lugar pechado. Nos vestiarios, antes da piscina. E os alumnos de todos os prostíbulos do mundo. Dirás.

-son unha muller que leva o mar e un cometa baixo árbores distantes

AS CASAS DO AMOR (a Ra Vermella, o Suevia, o Gato Negro, o Paradiso). Porque é un segredo que o Pai só pode compartir coa nena. A nena está sempre disfrazada.

-¡gaiolas!, eso era o que o meu pai armaba: tumbas pequenas

Ela é a muller onde se gravan todos os coitelos. As palabras do xeo. As palabras que trouxemos de atravesarmos o Rhin. Que non podo escoitar. Que nin imaxinan. Non rompe, non

-verderarea

Bórrase. Como un amante que xa non desexamos pero do que preciasamos aínda a sua dor, cando menos que a súa felicidade non sexa plenamente satisfeita. Ademais non lembro os seus cabelos. Non os lembra, en absoluto. No reino das marmitas. Con todos os acios de estrelas agromando desde o ceo. Unha escena tumultuosa. Queridísimo señor: permita que nesta páxina exprese a miña opinión. Hai tempo, anos quizais, que a nosa relación se deteriora lenta e inexorablemente. É máis, desde que vostede se mudou apodrece como un casco de navío abandonado. Entón pensas, pensas e comezas a mirar. Pensas que es a secretaria dun executivo e tes que lle bicar os pés, entón el empúrrate, ponte de poutelas e fódete por atrás. Pensas que es unha secretaria que busca traballo na oficina dun alto executivo, entón el sóbeche a minisaía plisada e tamén te fode por detrás. Pensas que formas parte dun grupo de sete irmáns e que el prefírete e quérete todas as noites no leito do seu hotel. Entón córreste. Córreste nunha felicidade plena, eufórica. Baleira. Ningunha escrita, ningún amor. O lugar onde ninguén escribe. O prezo. Ixión. Ata que el se desfai nas lágrimas. Contemplan o val. Pisan cada unha das vértebras do edificio. Non se abrazan. Desexo abrazarte. Ata un xesto desesperado.

-¡é tan fermoso!, os aros da contorsionista, ¿pero ese hotel?, ¿Urania?

dirás:

-son unha muller que pasou a súa noite de vodas onde se filmou "O terceiro home". No Orient Express, nos Night Clubs, nas portas do deserto. E a voz que se abre, no corpo: Náceo. A voz que brinca nas ruínas que son doce aros de lume de redor. A pel, tan branca. Carta a Abdul Bande-Noir: é a segunda carta que lle escribo. Non podo compadecerme. Esta sensación de que estamos excluídos nalgún punto da linguaxe. Esa violencia. Ti comezabas a ser feliz. Esta carta é o relato dunha extenuación, da extinción da Lingua entre ti e máis eu –o importante non é se aínda nos queremos, se vostede aínda me desexa– o importante é a súa renuncia, a renuncia a poder falar, a comunicarse. Debo insistir.

así Fany, de Cosmópolis-Kapital, acendendo un Murati. A velocidade que todo reduce a esquema. ¡Cómo as árbores docemente frolecen e as auras son serenas! Noites en Tunicia. Bicándoche os nocelos e miles de droseras, unha a unha. **Asfagnum**. Como unha sorte de olvido, de distracción, de olvido. Pois máis necesario é aínda o sol e todos os ritos da noite. As anduriñas, o dez de setembro embarcan, ninguén as toca, ninguén pode tocalas. Na cuberta. E os peixes en cardume desprázanse no soño. Un soño atristurado, de separación, de enfermidade, de morte: onde rochas nun fermosísimo animal-Bauhaus de cinza sobre Poente. Pero o ÚTERO, o útero en verdade, o graal, a marmita, eles, mesmo o Vello Patriarca, non teñen maos para atopalo. Sobre o voo das aves, nun leito de cerdeira. O poema relata para si. As litografías do volcán. Unha parcela con vistas ao volcán. Pero a adiviña dixo que te quedarías viuva, que morrería o teu irmao, que a partir dos 28 anos todo iría mellor, ben, estupendamente, **Pensas: ¡pero estamos aquí!**. Un val profundo no máis profundo dos milenios. Porque lera eu o día anterior un dossier informativo e o haxix fíxome confundir ao baixo cun antigo noivo, o dos carburos, e a unha espectadora coa psicóloga que lía a Tralk. E entón trabúcaste. Trabúcaste e confundes o abismo e o abismo. Mesmo se escribes con encre violet, ou con Blu Florida, mesmo se utilizas Mares do Sur. E cómo poupa o grao, na lombra móvense as ovellas, un día marchei, tomei o camiño de Rabal, cara Escarnabois, cara Vilaseca. **¡adeus a todos os meus defuntos!**. Non fan máis, reconstrúen o muíño. Todos os antigos locais de cinema abandonados. Todos os cinemas de amor. Fóra da lingua, da linguaxe. A drosera péchase lentamente sobre a confiada musaraña. Os peixes non: nadan. Ninguén sabe que cousa fan os peixes. Máis que interrogar, saber polo contexto. Quizais así saberíamos que cousa é que fan os peixes. Non hai alí barrio financiero nin polígono comercial. Traballan na conserva. Hai moitos sabugueiros. Un tapiz berber designa a noción de matrimonio. Discuten as actuais condicións nas fábricas. Se hai extractores ou non, se hai roturas de rótulas ou omoplatas, na actualidade, na mellora das condicións actuais. O laio do vento. Fóra da linguaxe. Non hai ningún urso algún na praza, está inclinada, escribe sen marxes, é Barroca. Nunca entras polo mesmo sitio. Nunca avanzas. Entre campos de couves. A iso me dedico, a amoblar casas. Fago por meter os mobles da miña casa na casa dos meus pais, ás veces estás vivo. A "maldición", aínda que estrutural, non tivo por que ocorrer antes, nin acontecer despois. "Non farás fortuna en tanto non te rindas". Incapaz de concibir unha moitedume de penes. Porque eu non chegaría, extraviaríame. Para coller as maletas si, porque baixas coas mesmas persoas coas que voas, pero logo saes e entón eu quedaría aí, extraviada; claro, ben podería facer un esforzo, tomar un taxi, pero en realidade eu non chegaría, quedaría aí, como as maletas.